

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/72/2024
Identifikačné číslo spisu:	0020205139
Dátum vydania rozhodnutia:	25.11.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:0020205139.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: L. J. Š. - U., rod. T., narodená X. G. XXXX, L., K. J. L. XXXX/XX, zastúpená advokátom: JUDr. Juraj Špirko, so sídlom v Košiciach, Nerudova 6, proti žalovanému: T. Š., narodený XX. T. XXXX, L., M. G. XXXX/XX, prechodne P. Y. XX, XXXX Q., Š.P. B., zastúpený advokátom: JUDr. Marián Havrila, so sídlom v Michalovciach, Nám. slobody 1366/13, o zákaze priblíženia, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 25C/45/2020, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 28. júna 2023 sp. zn. 9Co/27/2022-150, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 28. júna 2023 sp. zn. 9Co/27/2022-150 z r u š u j e a v e c m u v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 15. novembra 2021 č.k. 25C/45/2020-116 uložil žalovanému zákaz priblíženia sa k žalobkyni na vzdialenosť menšiu ako 5 metrov, ako aj zákaz približovať sa na vzdialenosť menšiu ako 5 metrov k miestu jej trvalého bydliska, k miestu výkonu jej práce v zubnej ambulancii Ortho Keep Smiling s.r.o., na adrese B. M. X v L. a na adrese v budove Polikliniky ProCare, Q. XX, Q., vymedzil právo žalovaného na priblíženie sa k žalobkyni tak, že toto mu patrí počas úkonov trestného, priestupkového a občianskeho súdneho konania, v rozsahu nevyhnutnom pre riadnu účasť na týchto úkonoch a priznal žalobkyni nárok na náhradu trov voči žalovanému v rozsahu 100 %.

1.1. Súd rozhodoval podľa čl. 13 ods. 1, čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 23 ods. 1 a 3, čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, § 11, § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 149, § 151 ods. 1, § 193 CSP. Žalobu súd posúdil ako žalobu na ochranu osobnosti a po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že bola žalobkyňou podaná dôvodne, čo vyplýva z predložených listinných dokladov, a to z uznesenia sp. zn. 25C/18/2020, ktorým bol žalovanému nariadený zákaz približovať sa k žalobkyni na vzdialenosť viac ako 5 metrov a z uznesenia tunajšieho súdu sp. zn. 10C/97/2020, ktorým bolo zakázané žalovanému priblížiť sa k maloletej dcére J. Š.. Súd mal za preukázané, že zo strany žalovaného dochádzalo k porušovaniu práv žalobkyne na ochranu jej osobnosti a k zásahom do jej telesnej integrity a vzhľadom na zistené skutočnosti ohľadom osoby žalovaného súd dospel v danom prípade k záveru, že je dôvodné uložiť

týmto rozhodnutím žalovanému zákaz priblíženia sa k žalobkyni na vzdialenosť menšiu ako 5 metrov tak, aby nedochádzalo k ďalším neoprávneným zásahom žalovaného do práv žalobkyne. Súd ďalej považoval za potrebné z praktického hľadiska obmedziť uložený zákaz pre prípad účasti žalobkyne a žalovaného na úkonoch trestného konania, priestupkového konania alebo občianskeho súdneho konania, na ktoré bude žalovaný predvolaný a pri ktorých nemožno vylúčiť, že sa žalobkyňa a žalovaný stretnú a z objektívnych dôvodov nebude možné zabezpečiť, aby fyzická vzdialenosť medzi nimi bola menšia ako 5 metrov. Z tohto dôvodu rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 a 2 CSP.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 28. júna 2023 sp. zn. 9Co/27/2022-150 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol. O podanom odvolaní rozhodol bez nariadenia pojednávania. Odvolací súd dospel k záveru, že ustanovenia § 11, § 13 OZ o ochrane osobnosti v sebe nesubsumujú možnosť uloženia zákazu priblíženia žalovanému k žalobkyni, že taký zákaz nad rámec zákonom sledovaného účelu vybočuje z ustanovenej právnej normy, znamená trvalý zásah do slobody pohybu a pobytu v rozpore s právnou úpravou, preto žalobu zamietol. Uviedol, že zákaz priblíženia má charakter sankčného opatrenia nezodpovedajúceho dispozícii právnej normy § 13 OZ, ktorá predpokladá len možnosť určovacieho nároku, resp. uloženie povinnosti reštitučnej či na peňažné plnenie, alebo povinnosti zdržať sa konkrétne vymedzeného neoprávneného zásahu (ktorý trvá alebo je zrejmé, že bude opakovaný), ktorým neoprávneným zásahom nie je približovanie sa k inému, ale násilie vzťahujúce sa k fyzickej, či psychickej integrite iného. Mal za to, že takéto rozhodnutie má charakter trvalého obmedzenia výkonu práva na slobodu pohybu, čo nekorešponduje s Čl. 23 Ústavy SR a môže byť povinnej osobe ukladané len v rámci právnych inštitútov (neodkladné opatrenia, trestné konanie,...), ktoré taký zásah do tohto práva predpokladajú ako sankciu, či preventívne opatrenia. V danej veci trvanie neodkladného opatrenia, na základe ktorého žalobkyňa uplatnila svoj nárok vo veci samej, súd vymedzil do právoplatného skončenia tohto konania vo veci samej (§ 333 CSP), preto odvolací súd nerozhodoval osobitne o jeho zrušení. Dodal, že žaloba pritom nebola neurčitá, či nezrozumiteľná, ani netrpela inými vadami, ktoré by bránili jej prejednaniu a nevyžadovala preto postup v zmysle § 129 CSP. Podľa odvolacieho súdu zamietnutie žaloby vo veci samej o zákaze priblíženia však nevylučuje poskytnutie ochrany práv žalobkyne podľa § 11, § 13 OZ o porušení práva alebo poskytnutie finančného zadosťučinenia, či poskytnutie ochrany v trestnom alebo priestupkovom konaní, alebo v opätovnom konaní o nariadenie neodkladného opatrenia o zákaze priblíženia. Zároveň dodal, že zamietnutie žaloby vo veci samej nevylučuje poskytnutie ochrany práv žalobkyne podľa § 11 a § 13 OZ o porušení práva alebo poskytnutie finančného zadosťučinenia.

3. Voči predmetnému rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP pre vady zmätočnosti. V tejto súvislosti uviedla, že odvolací súd sa dopustil nesprávneho procesného postupu, ktorého dôsledkom bolo porušenie práva odvolateľa na spravodlivý proces a to vydaním prekvapivého rozhodnutia, pričom k zamietnutiu dovolania došlo iba z formálnych dôvodov. Dovolateľka sa až z rozsudku odvolacieho súdu dozvedela dôvody zamietnutia žaloby, ktoré až do tej doby nikto ani raz nenastolil, nenaznačil a nenamietal. Rozhodnutie odvolacieho súdu trpí vadami zmätočnosti - je neodôvodnené, svojvoľné a arbitrárne. V ďalšom namietala vadu § 421 ods. 1 písm. a) CSP- rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Uviedla, že odvolací súd mal výrok rozhodnutia sám správne formulovať na základe obsahu jasne a zrozumiteľne podanej žaloby, alebo bol povinný postupovať podľa § 129 ods. 1 CSP a vyzvať dovolateľku na opravu žalobného petitu, odvolací súd sa preto odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Napokon dovolateľka prípustnosť dovolania vyvodzuje aj z § 421 ods. 1 písm. b) CSP- rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Nesúhlasila s právnym záverom odvolacieho súdu a uviedla, že považuje za nedostatočné k dosiahnutiu ochrany svojej osoby určenie, že k porušeniu jej práv došlo, resp. žiadať primerané finančné zadosťučinenie, či náhradu škody.

4. Žalovaný vo vyjadrení považoval dovolanie za nedôvodné a žiadal ho zamietnuť.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je prípustné a tiež dôvodné.

6. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (viď § 428 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

7. V danom prípade dovolateľka uplatnila dovolací dôvod aj v zmysle § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integrálnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva; o takýto prípad išlo aj v posudzovanej veci.

9. Žalobkyňa v podanom dovolaní medzi iným namietala, že odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie bez nariadenia pojednávania z čisto formálnych dôvodov.

10. Ústava v čl. 46 ods. 1 zaručuje každému možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prípadne u iného orgánu). Podmienkou však je, že sa tak musí stať „stanoveným postupom“. Stanoveným postupom teda sú (v ich samotnom základe) i pravidlá vymedzujúce možnú zmenu právneho posúdenia veci odvolacím súdom, oproti posúdeniu súdom prvej inštancie.

11. Pod „prekvapivým rozhodnutím“ sa v rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu rozumie rozhodnutie, ktorým odvolací súd, na rozdiel od súdu prvej inštancie, za rozhodujúcu považoval skutočnosť, ktorú nikto netvrdil alebo nepopieral, resp. ktorá nebola predmetom posudzovania súdom prvej inštancie. Prekvapivým je rozhodnutie odvolacieho súdu „nečakane“ založené na iných právnych záveroch než rozhodnutie súdu prvej inštancie (3Cdo/102/2008), resp. rozhodnutie z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie „nečakane“ založené nepredvídateľne na iných „nových“ dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie, pričom strana sporu v danej procesnej situácii nemala možnosť namietat' (ne)správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní (5Cdo/46/2011).

12. Na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem (§ 385 ods. 1 CSP). Ak súd pojednávanie neodročí, pred jeho skončením vyzve strany, aby zhrnuli svoje návrhy a vyjadrili sa k dokazovaniu a k právnej stránke veci. Ak po vyjadrení strán súd nepovažuje za potrebné vykonať ďalšie dôkazy, uznesením vyhlási dokazovanie za skončené (§ 182 CSP).

13. Súd prvej inštancie žalobe, ktorou sa žalobkyňa voči žalovanému domáhala zákazu priblíženia, vyhovel s odôvodnením, že na základe vykonaného dokazovania si dôvodne uplatnila nárok na ochranu osobnosti v zmysle § 13 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie v dôvodoch svojho rozhodnutia vychádzal z názoru, že ustanovenie § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka v sebe nesubsumuje možnosť uloženia zákazu priblíženia a vybočuje z ustanovenej právnej normy a zamietnutie žaloby vo veci samej nevylučuje poskytnutie ochrany práv žalobkyne podľa § 11 a § 13 OZ o porušení alebo poskytnutí finančného zadošťučinenia. Odvolací súd teda pri výklade totožných ustanovení dospel k opačnému právnenému záveru, a bolo preto potrebné vytvoriť žalobkyni procesnú možnosť brániť sa a umožniť jej vyjadriť námietky k opačne zaujatému právnenému názoru, predpokladom ktorej je, že si odvolací súd splní svoju procesnú povinnosť podľa § 385 ods. 1 s poukazom na § 182 CSP.

14. Dovolací súd preto dospel k záveru, že odvolací súd takýmto nesprávnym postupom znemožnil dovolateľke, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a preto dovolateľka opodstatnene namieta dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP.

15. Dovolanie žalobkyne za takejto situácie bolo nielen procesne prípustné (§ 420 písm. f) CSP), ale tiež dôvodné (§ 431 CSP). Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené vadou podľa § 420 písm. f) CSP, pre ktorú bolo potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť, dovolací súd sa v ďalšom už nezaoberal ďalšími námietkami zmätočnosti (§ 420 písm. f) CSP), ani namietanou prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) CSP. Najvyšší súd postupoval v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ktorá sa ustálila na názore, že v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu (1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017).

16. Najvyšší súd vzhľadom na vyslovené závery v súlade s § 449 ods. 1 CSP a § 450 CSP napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

17. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.